

Programa socioeducatiu de tallers de jardineria

Sebastià Gibert

Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors-GREC

L'ENTITAT

El Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors (GREC) és una associació sense afany de lucre, constituïda l'any 1987, que desenvolupa el seu treball socioeducatiu, d'acord amb els estatuts, en els sectors d'infància i joventut en situació de risc, dificultat i conflicte social.

Entre les finalitats de l'associació en destaquen:

- Millorar la qualitat de l'atenció a infants i joves en situació de dificultat social.
- Promoure el reconeixement social i tècnic dels educadors de carrer i del treball socioeducatiu en medi obert.
- Realitzar i fomentar estudis i investigacions relacionats amb el treball socioeducatiu.
- Col·laborar amb el Servei de Menors del Consell Insular en la protecció adequada dels menors desemparats i amb el suport a aquells que deixen la xarxa de protecció de menors.
- Facilitar el procés d'integració social dels joves interns del Centre penitenciari de Palma, així com la inserció sociolaboral d'aquells interns que estiguin en condicions d'assolir-la.
- Donar resposta a la transició a la vida activa del jove mitjançant programes d'informació, orientació, formació i inserció laboral.

A hores d'ara, i per tal de complir amb les finalitats esmentades, es desenvolupen els programes següents:

- Programa de treball socioeducatiu en medi obert amb educadors de carrer.
- Llar Funcional per a menors de 14-18 anys en situació de dificultat social.
- Gestió del Servei d'Ocupació Juvenil - Mancomunitat des Raiguer.
- Programa de suport, seguiment i mediació per a joves d'ambdós sexes provinents de la xarxa de protecció de menors.
- Programa Educadors Familiars.
- Programa per a la inserció sociolaboral de reclusos.
- Programa al Centre penitenciari de Palma.
- Taller preprofessional de neteja d'automòbils.
- Tallers escolars de jardineria a Muro, Artà i Sóller.

ELS TALLERS DE JARDINERIA

Introducció

Els tallers de jardineria són un recurs socioeducatiu complementari a la tasca que es desenvolupa en els centres educatius. La primera experiència es va realitzar el curs 2000/2001 a Muro, arran de les necessitats detectades a l'institut de la localitat.

A través d'aquests tallers es pretén oferir un recurs complementari al currículum escolar dels joves, que faciliti l'acabament de l'escolarització obligatòria i l'assoliment dels objectius mínims.

Des de la perspectiva d'organització escolar els tallers de jardineria es poden emmarcar

bàsicament en dues fórmules:

Per una banda, el BOIB de 18/07/2000 va publicar l'Ordre del Conseller d'Educació i Cultura de dia 10 de juliol de 2000, de regulació de l'organització i el funcionament dels instituts d'educació secundària. Aquesta ordre plantejava als centres educatius l'elaboració del Pla d'Intervenció Educativa (PIE). El PIE és un instrument que dota de més autonomia als centres per tal d'articular mesures que permetin millorar l'atenció educativa a l'alumnat.

Per l'altra, la disposició addicional segona del 29 de juny de 2001, que regula l'assistència d'alumnes amb necessitats educatives especials als projectes d'intervenció socioeducativa en règim d'escolarització compartida. Aquesta disposició permet que l'alumnat amb risc d'exclusió escolar i social, i que les mesures ordinàries i extraordinàries que els centres han implementat no han assolit els resultats desitjats, puguin realitzar uns tallers externs a l'aula escolar.

Destinatari

Al·lots i al·lotes de 14 a 16 anys que realitzen els estudis d'ensenyança secundària obligatòria, amb necessitats educatives especials. Aquestes necessitats són, principalment, de caràcter social. Ens referim a alumnes:

- amb dificultats d'establir relacions positives amb la resta de la comunitat educativa. Aquestes dificultats s'havien traduït a cursos anteriors en situacions de conflicte que no varen poder ésser corregides amb les mesures disciplinàries previstes al Reglament de Règim Intern,
- que presenten un incapacitat manifesta

d'integrar-se dins del sistema educatiu i que acumulen un retard molt greu a nivell curricular, i

- que com a conseqüència de les circumstàncies anteriors, necessiten una atenció personalitzada molt adaptada a la seva situació personal i social que incideixi especialment en recuperar l'autoestima i descobrir les pròpies capacitats.

Objectius

- Potenciar el desenvolupament personal i social del jove per tal que pugui fer front a les dificultats d'integració escolar.
- Adquirir i/o reforçar la formació bàsica dels joves que els capaciti per afrontar la vida activa amb autonomia.
- Adquirir els coneixements, destreses i habilitats bàsiques de jardineria, que facilitin la inserció en el mercat laboral en el futur.

Metodologia

La metodologia d'intervenció es fonamenta principalment en:

- Individualització del procés educatiu. El fet de tenir una ràtio educador/jove molt baixa permet que la intervenció educativa sigui individualitzada, així com realitzar un seguiment del procés personal de cada jove.
- El treball de continguts escolars a través de la creació d'un treball pràctic.
- L'adquisició de petites responsabilitats envers el taller, permet la responsabilització d'un espai i unes eines.

- La reflexió amb l'educador com element potenciador dels canvis educatius.
- La creació d'un espai d'aprenentatge motivador.
- Realització de grups de treball amb un nombre reduït de joves.
- Creació de dinàmiques positives amb els joves.
- Adaptabilitat a les necessitats del procés individual.

El centre escolar

En els tallers de jardineria, abans de començar a intervenir és primordial pactar amb el centre escolar els punts següents:

- Els horaris del taller. En aquest punt és molt important que els alumnes distribueixin les hores escolars entre el taller i l'aula, ja que això afavoreix el treball educatiu i evita l'exclusió i l'absentisme.
- L'espai físic on es realitzarà el taller. Si es tracta d'una aula externa serà fora de l'institut, però si es realitza com a PIE pot ser dins el centre.
- El protocol d'ingrés en el taller. Quan els joves s'incorporen al taller cal seguir unes passes per facilitar la integració en la dinàmica (visites prèvies, explicació del procés).
- El perfil dels joves. El taller no és el recurs on hi caben tots els joves que no s'adapten a la dinàmica escolar. Cal definir aspectes com la voluntarietat o les característiques del jove.

- Saber qui és l'interlocutor vàlid des de l'escola en el procés educatiu dels joves del taller. És bastant útil que el seguiment es centralitzi en un professional del centre educatiu.
- Quines són les tasques i responsabilitats que ha d'assumir cada un (escola i taller) amb cada jove.
- Definir els espais de coordinació entre el centre i el taller. És molt important la coordinació amb els centres escolars on els joves pertanyen. Per això, cal establir des del començament els canals de comunicació adients.

Aquests espais de coordinació es realitzen a dos nivells:

1. Seguiment educatiu dels joves. Aquestes reunions han de tenir caràcter setmanal i s'han de centrar en el seguiment de les dinàmiques educatives dels joves. És molt important treballar els continguts curriculars de manera conjunta amb el centre escolar, a fi de dotar de més coherència els aprenentatges dels joves. D'aquesta forma, caldrà compartir els objectius de feina i unificar els criteris d'intervenció, ja que el fet que l'al·lot participi en dos espais diferents dins l'horari escolar, demanda una bona coordinació.

2. Seguiment del projecte. Dins el centre hi ha una sèrie de figures cabdals per al bon funcionament del taller:

- Direcció. El director i el cap d'estudis són figures que faciliten l'organització del taller.
- Equip d'orientació. Els equips d'orientació són l'element clau, ja que ells faciliten que l'Adaptació Curricular sigui adequada.

- Tutors i mestres que intervenen amb el jove.

Altres recursos

La coordinació amb diferents recursos del territori on s'intervé és també molt important. Educadors de carrer, treballadors socials, dinamitzadors socioculturals i tots aquells professionals que intervenen amb els joves des de diferents àmbits, permeten optimitzar la intervenció i faciliten la tasca a l'hora d'abordar una intervenció.

En l'experiència adquirida fins ara, ha estat molt positiva la vinculació de l'educador de carrer del municipi al taller. Sobretot al començament, l'educador permet recolzar l'estructuració de la dinàmica i dotar d'una contextualització de grup i comunitària.

Valoració

L'experiència a Muro durant el curs 2000/2001 va estar molt positiva i va permetre que joves poguessin acabar l'escolarització. S'observen els resultats a la taula següent:

Edat	Alumnes	Baixa per incorporació a ESO	Baixa per edat	Altres baixes	Curs finalitzat
13 anys	2				2
14 anys	3	1		2 (b)(c)	
15 anys	2			1(d)	1
16 anys	3		3 (a)		
Total	10	1	3	3	3

a. Incorporació al món laboral
b. Baixa, dues setmanes abans d'acabar el curs per decisió pròpia
c. Baixa, un mes abans d'acabar el curs per problemes familiars
d. Constants entrades i sortides

Principals dificultats

- Finançament. Els programes que es desenvolupen a Muro, Artà i Sóller són finançats pels ajuntaments. Això suposa un gran impediment a l'hora de posar en marxa qualsevol mesura d'aquest tipus.

- Procés d'entrada dels joves. Fruit de les dinàmiques negatives que esdevenen en els centres amb determinats joves, sovint, el centre pensa més en desfer-se del jove que en el procés d'entrada, o si el recurs és l'apropiat. Els tallers de jardineria no són un recurs idoni per a tots els joves.

- El treball curricular conjunt. Aquest aspecte ha estat bastant difícil en determinats moments. El fet de treballar de manera conjunta els continguts, facilita que el jove pugui contextualitzar els aprenentatges, dotar-los de més sentit pràctic i entendre que l'escola i el taller són espais educatius paral·lels.

- Crear una dinàmica positiva al taller no sempre és fàcil, ja que els joves, sovint, venen d'una situació disruptiva que cal rompre.